

ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีน

โดยชุมชนประมงในจังหวัดตรัง

Opinions on Establishing a Project to Increase the Breeding of Dog Conch by the Fishing Community

วรรณกร พลพิชัย* และ ธงชัย นิตริรัฐสุวรรณ

Wannakorn Ponpichai* and Thongchai Nithiratsuwana²

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง จ. ตรัง 92150
Faculty of Fisheries Science and Technology, Rajamangala University of Technology Srivijaya Trang Campus,
Trang 92150, Thailand

*Corresponding author: Email: Wannakorn.p@rmutsv.ac.th

(Received: July 17, 2024; Revised: October 9, 2024; Accepted: November 18, 2024)

Abstract: The purpose of this research aims to study opinions on the establishment of the project and the need to participate in the management of the project to increase the dog conch in the community. The sample consisted of 140 fishermen and other stakeholders in Trang province. Data were collected by questionnaire. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, and standard deviation. The results of the study found that 1) the opinion about the people who should participate in the project the most were fishermen, the place that should be used as an operation was the beach area, the villagers in the community should play a part in getting the most benefits, and most of the opinions about the establishment of this project were very good. For this project to be successful, it must rely on cooperation. The person most suitable for implementing the project is the village headman, and the primary budget source to support the project should be the Department of Fisheries. 2) The opinions on the project's establishment showed that fishermen agreed at a high level. 3) The need for participation in project management were at a very high level.

Keywords: Dog conch, project establishment, increasing the Dog conch

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการก่อตั้งโครงการและความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนในชุมชน กลุ่มตัวอย่างคือชาวประมงและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วย แพรับซื้อสัตว์น้ำ และผู้นำชุมชน จำนวน 140 ราย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าผู้ที่ควรเข้าร่วมดำเนินโครงการมากที่สุดคือชาวประมง สถานที่ที่ควรใช้ดำเนินงานคือ บริเวณชายหาด ผู้ที่ควรจะไปใช้ประโยชน์คือชาวบ้านในชุมชน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการจัดตั้งโครงการนี้ว่าดีมาก ถ้าจะทำให้โครงการนี้สำเร็จจะต้องเกิดจากความร่วมมือ ผู้ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการมากที่สุด ลำดับที่ 1 คือผู้ใหญ่บ้าน และแหล่งงบประมาณที่ควรให้การสนับสนุนโครงการที่ถูกเลือกเป็นลำดับที่ 1 คือกรมประมง 2) ความคิดเห็นต่อการก่อตั้งโครงการพบว่าชาวประมงเห็นด้วยอยู่ในระดับสูง 3) ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการอยู่ในระดับสูงมาก

คำสำคัญ: หอยชักตีน การจัดตั้งโครงการ การเพิ่มพันธุ์หอยชักตีน

คำนำ

ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจุบันมีสาเหตุหลักมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ National Economic and Social Development Council (NESDC, 2016) NESDC (2016) ได้กำหนดให้มีการรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรทางทะเล เนื่องจากเป็นแหล่งสัตว์น้ำที่สร้างรายได้แก่ประชาชนและประเทศชาติ เป็นจำนวนมาก ผลผลิตและมูลค่าสัตว์น้ำจากการประมงในช่วง พ.ศ. 2566 - 2569 คาดการณ์ว่าการเพาะเลี้ยงชายฝั่งจะมีปริมาณ 536,639 ตัน (Division of Fisheries Policy and Development Plans, 2023) หอยชักตีน (dog conch) เป็นสัตว์น้ำที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง ซึ่งทางกรมประมงได้ให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูและขยายพันธุ์ด้วยการผลิตลูกหอยและปล่อยหอยชักตีนลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติและบริเวณรอบอ่าวคุ้งกระเบนฯ เพื่อเพิ่มจำนวนลูกหอยธรรมชาติ (Department of Fisheries, 2021) ในขณะที่ปัญหาการทำประมงในจังหวัดตรังพบว่า มีเพียงชาวประมงพื้นบ้านที่ทำการประมงสัตว์น้ำชนิดนี้ เนื่องจากพื้นที่อาศัยของหอยชักตีนจะอยู่บริเวณแนวหญ้าทะเล ส่งผลให้กลุ่มประมงพาณิชย์ไม่สามารถทำประมงหอยชักตีนได้ และจากการที่หอยชักตีนเป็นที่ต้องการเพื่อบริโภคเพิ่มขึ้น ชาวประมงจึงมีการทำประมงหอยชักตีนเพิ่มขึ้น ทำให้ปัจจุบันพบว่าหอยชักตีนจับได้น้อยลง ทำให้เห็นว่ามีการทำประมงเกินศักยภาพของธรรมชาติที่จะผลิตได้ หรือที่เรียกว่า over fishing รวมทั้งในปัจจุบันไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับในการทำประมงที่ชัดเจน หากไม่มีการจัดการที่เหมาะสมก็อาจจะส่งผลให้สูญพันธุ์ในอนาคตอันใกล้ (Dumme et al., 2016) ซึ่งนอกจากจังหวัดตรังแล้ว จังหวัดอื่น ๆ ในฝั่งทะเลอันดามันก็ประสบปัญหาในลักษณะเดียวกัน เช่น จังหวัดกระบี่ พังงา เป็นต้น โดยเฉพาะจังหวัดกระบี่ที่มีความหลากหลายทางพันธุกรรมต่ำ (Suppapan and Supmee, 2019) แนวทางในการแก้ไขปัญหาการลดลงของหอย

ชักตีนสามารถทำได้ด้วยกระบวนการอนุรักษ์และการฟื้นฟู โดยเฉพาะการดำเนินการบนพื้นฐานความต้องการของชุมชน ซึ่งจะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ระดมสมองเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ (Phetuthai, 2024) ชุมชนชายฝั่งในบ้านแหลมไทรบ้านทุ่งทอง บ้านปากเมง และบ้านมดตะนอย เป็นพื้นที่ชุมชนประมงสำคัญใน จังหวัดตรัง ซึ่งมีการจับหอยชักตีนเป็นประจำ และเป็นชุมชนที่มีชาวประมงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้น หากมีการจัดตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรหอยชักตีนให้เพียงพอต่อความต้องการ และสามารถอนุรักษ์ได้ไว้อย่างยั่งยืน จึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนโดยชุมชนประมงในจังหวัดตรัง

อุปกรณ์และวิธีการ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนโดยชุมชนประมงในจังหวัดตรัง ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนมกราคม - กันยายน 2564 พื้นที่วิจัยคือชุมชนประมงในจังหวัด ตรัง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือชาวประมง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ แพริบซื้อสัตว์น้ำและผู้นำชุมชนที่อาศัยอยู่ในบ้านแหลมไทร บ้านทุ่งทอง ตำบลเขาไม้แก้ว บ้านปากเมง ตำบลไม้ฝาด บ้านปากเมง ตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา บ้านมดตะนอย ตำบลเกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นพื้นที่ประมงชายฝั่ง จำนวน 207 ราย คำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 137 ราย (เก็บจริง 140 ชุด) ชาวประมงจำนวน 128 คน แพริบซื้อสัตว์น้ำจำนวน 8 แพ และผู้นำชุมชน 4 คน การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบ

แบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Proportional Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ข้อคำถามประกอบด้วย เพศ ช่วงอายุ หมู่บ้านที่อยู่อาศัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูล สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์การประกอบอาชีพ ประมง ลักษณะการประกอบอาชีพประมง รายได้จากการทำประมงเฉลี่ยต่อเดือน และภาระหนี้สิน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนในชุมชน ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ข้อคำถามประกอบด้วย ความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ที่ควรเข้าร่วมดำเนินโครงการ สถานที่ที่ควรใช้เป็นที่ดำเนินงาน ผู้ที่ควรจะไปใช้ประโยชน์ ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งโครงการโดย การรู้จักเกี่ยวกับโครงการ การเข้าร่วมโครงการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของโครงการนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งงบประมาณสนับสนุนโครงการ การความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อการก่อตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนในชุมชน

ตอนที่ 4 ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนในชุมชน

แบบสอบถามตอนที่ 2-4 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับคือ จริงมากที่สุดเท่ากับ 5 จริงมากเท่ากับ 4 จริงปานกลางเท่ากับ 3 จริงน้อยเท่ากับ 2 และไม่จริงเลยเท่ากับ 1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ 1.00-1.79 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับต่ำมาก 1.80-2.59 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับต่ำ 2.60-3.39 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง

3.40-4.19 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับสูง 4.20-5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงมาก (Silanoi and Chindaprasert, 2019)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากตัวอย่างชาวประมง ด้วยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ จากนั้นเก็บรวบรวมแบบสอบถามและนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้นำแบบสอบถามที่ตรวจให้คะแนนแล้วมาบันทึกคะแนนโดยการลงรหัสและบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ เพื่อรอการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หมี คือ สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย สำหรับการวิเคราะห์เพื่อบรรยายลักษณะข้อมูล และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อวิเคราะห์การกระจายของข้อมูล

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 81.4 ช่วงอายุส่วนใหญ่คือ 40-59 ปี ร้อยละ 47.1 อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 2 เป็นจำนวนมากที่สุดร้อยละ 36.4 กลุ่มให้ข้อมูลมีสถานภาพเป็นชาวประมงร้อยละ 94.3 และเป็นแพร์บซื้อสัตว์น้ำร้อยละ 5.7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสอยู่ด้วยกันร้อยละ 85 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่สุดร้อยละ 62.5 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การประกอบอาชีพประมงอยู่ในช่วง 21 – 30 ปี ร้อยละ 19.3 ประกอบอาชีพประมงเป็นอาชีพหลักร้อยละ 95.0 รายได้จากการทำประมงเฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 63.6 และเฉลี่ยต่อปีอยู่ในช่วงระหว่าง 100,000 – 150,000 บาท และส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำประมงอย่างเดียวไม่มีรายได้อื่นร้อยละ 80.7 นอกจากนั้นพบว่าชาวประมงส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินมากถึงร้อยละ 77.1

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการก่อตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนในชุมชน ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนในชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าคุณที่ควรเข้าร่วมดำเนินโครงการมากที่สุดคือ ชาวประมงร้อยละ 66.4 สถานที่ที่ควรใช้เป็นที่ดำเนินงานมากที่สุดคือ บริเวณชายหาดร้อยละ 62.1 หากมีการก่อตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนในชุมชนผู้ที่ควรจะไปใช้ประโยชน์ได้คือ ชาวบ้านในชุมชนร้อยละ 95.7 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อการจัดตั้งโครงการนี้ว่าดีมากร้อยละ 83.6 ส่วนใหญ่รู้จักโครงการลักษณะนี้ร้อยละ 64.3 โดยเคยเข้าร่วมโครงการลักษณะเช่นนี้ร้อยละ 52.9 และกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าถ้าจะทำให้โครงการนี้สำเร็จสิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการและมีองค์ประกอบสำคัญคือ ความร่วมมือร้อยละ 63.6 ถ้าโครงการนี้จะล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จเป็น

เพราะชาวบ้านไม่ร่วมมือร้อยละ 45.0 ผู้ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินโครงการมากที่สุด พบว่าผู้ที่ถูกเลือกเป็นลำดับที่ 1 มากที่สุดคือผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 62.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนโครงการ พบว่า แหล่งที่ถูกเลือกเป็นลำดับที่ 1 มากที่สุดคือกรมประมงร้อยละ 72.9 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนในชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อการจัดตั้งโครงการนี้ว่าดีมากร้อยละ 83.6 ส่วนใหญ่รู้จักโครงการลักษณะนี้ร้อยละ 64.3 โดยเคยเข้าร่วมโครงการลักษณะเช่นนี้ร้อยละ 52.9 และกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าถ้าจะทำให้โครงการนี้สำเร็จสิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการและมีองค์ประกอบสำคัญคือ ความร่วมมือร้อยละ 63.6 ถ้าโครงการนี้จะล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จเป็นเพราะชาวบ้านไม่ร่วมมือร้อยละ 45.0 รองลงมาคือสภาพอากาศ ร้อยละ 30.7 ดัง Table 1

Table 1. Number and percentage of general information about opinions towards the establishment of the project to increase the dog conch in the community

Opinions	Number	Percentage
Individuals who should be involved in project implementation who		
- Fisherman	93	66.4
Locations suitable for project establishment		
- Beach area	87	62.1
Individuals eligible to access and benefit from the project		
- Villagers in the community	134	95.7
Opinion on the establishment of this project		
- Very good	117	83.6
Do you know this kind of project?		
- Know	90	64.3
To make this project successful		
- Cooperation	89	63.6
Factors leading to project failure		
- The villagers did not cooperate	63	45.0
Opinions about those who are suitable for the first project		
- Village headman	63	62.9
Sources to support the budget to support the project		
- Department of Fisheries	73	72.9

ความคิดเห็นที่มีต่อการก่อตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนในชุมชน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการก่อตั้งโครงการ พบว่า ชาวประมงเห็นด้วยอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.58$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยต่อการก่อตั้งโครงการอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการเข้าไปใช้ประโยชน์ ($\bar{x} = 4.65$) รองลงมาคือ ด้านความต้องการ ($\bar{x} = 4.60$) และด้านการดำเนินการโครงการและการเข้าร่วมโครงการ ($\bar{x} = 4.50$) ส่วนผลการวิเคราะห์ความ

ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการ พบว่า มีความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{x} = 4.35$) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่ามีความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการอยู่ในระดับสูงมากทุกด้านเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 4.42$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.37$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x} = 4.28$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{x} = 4.26$) ดัง Table 2

Table 2. Mean, standard deviation, and the level of opinion towards the establishment of the project and the demand to participate in project management

Opinions on the establishment of the project	\bar{x}	S.D.	Level of opinion
1. Demand aspect	4.60	0.45	Very high
2. Utilization aspect	4.65	0.40	Very high
3. Project implementation and participation aspect	4.50	0.61	Very high
Average	4.58	0.41	Very high
The need to participate in project management			
1. Participation in decision making	4.37	0.69	Very high
2. Participation in activities	4.26	0.60	Very high
3. Participation in receiving benefits	4.42	0.63	Very high
4. Participation in the evaluation	4.28	0.83	Very high
Average	4.35	0.53	Very high

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อตั้งโครงการเพิ่มพันธุ์หอยชักตีนในชุมชน สามารถสรุปได้ว่าการจะทำให้โครงการสำเร็จ จะต้องมีการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นในชุมชนก่อน ซึ่งการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นต้องอาศัยการประสานความร่วมมือจากหลายภาคส่วนเพื่อเข้าไปทำความเข้าใจ

เข้าใจ สร้างกฎ กติกา ข้อตกลงที่ไม่ขัดกับวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของโครงการ ทั้งหน่วยงานจากภาครัฐสถาบันการศึกษา ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ชาวประมง เป็นต้น ซึ่งหากชาวบ้านเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการและรับทราบถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับก็มีแนวโน้มที่ชาวบ้านจะให้ความร่วมมือ แต่หากไม่เข้าใจ

รายละเอียด ขาดความชัดเจนในการมีส่วนร่วม ก็มีแนวโน้มที่โครงการจะประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ Ratchathawan *et al.* (2018) ที่กล่าวว่าความสำเร็จของกระบวนการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายด้าน อาทิ ศักยภาพของประชาชนในชุมชน ความสัมพันธ์ของประชาชนในชุมชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน สถาบันทางสังคม ในชุมชน ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ของชุมชน และองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมสำคัญที่สุด คือ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในบริบทของสังคมไทย ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ และความคิดเห็นที่มีต่อการก่อตั้งโครงการเพิ่มพื้นที่หยอชกตีนในชุมชน สอดคล้องกับ Kantawong and Intaruccomporn (2014) กล่าวว่าสิทธิชุมชนเป็นเสมือนหนึ่งในเครื่องมือหรือกลไกของความสมดุลต่อกระแสน้ำและผลประโยชน์ จึงเท่ากับเป็นหลักประกันการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ดังนั้น ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือข้อตกลงต่าง ๆ จึงต้องการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบและรับทราบรายละเอียดในแต่ละเรื่อง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชนและไม่เกิดปัญหากันในภายหลัง และสอดคล้องกับ Euachongprasit (2008) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวของบุคลากรเอง และด้านการดำเนินการโครงการและการเข้าร่วมโครงการ ($\bar{x} = 4.50$) ซึ่งเป็นประเด็นนี้เปรียบเสมือนกับการกำหนดกฎ กติกา ข้อตกลง รวมทั้งแนวทางในการปฏิบัติที่จะต้องการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ดังนั้น จากผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อเห็นด้วยกับการจัดตั้งโครงการฯ และก่อนจะดำเนินการใด ๆ จะต้องชี้แจงรายละเอียด ข้อตกลง และสร้างความเข้าใจร่วมกันให้ครบทุกฝ่ายก่อนเสมอ

ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นในภายหลัง ซึ่งสอดคล้องกับ Bureau of Public Participation Promotion (2010) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในระดับให้อำนาจแก่ประชาชน (empower) ถือเป็นขั้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมสูงสุด เป้าหมายคือ การให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจลงมือด้วยตนเอง รูปแบบการมีส่วนร่วม คือ การลงประชามติ และการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งโดยกระบวนการระดมความคิดเห็นที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ประโยชน์ของการตัดสินใจขั้นนี้ คือการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน เข้าใจ และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

สรุป

ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งโครงการเพิ่มพื้นที่หยอชกตีนโดยชุมชนประมงในจังหวัดตรัง สามารถนำมาเป็นแนวทางในการเตรียมการจัดตั้งโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้าน มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ และให้กรมประมงเข้ามาสนับสนุนด้านงบประมาณ สำหรับการจัดตั้งโครงการนี้ การชาวประมงเห็นด้วยอยู่ในระดับสูง และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการอยู่ในระดับสูงเช่นกัน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยที่ให้การช่วยเหลือ สนับสนุนให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

Bureau of Public Participatory Promotion. 2010. Public participation manual. Bureau of Public Participatory Royal Irrigation Department, Bangkok. (in Thai)

- Kantawong, P, and W. Intaruccomporn. 2014. Factors affecting participation of Karen Villagers in forest resource conservation in Baelae highland agricultural development station, Omkoi district, Chiang Mai province. *Journal of Agriculture* 30(1): 71 – 78. (in Thai)
- Department of Fisheries. 2021. The conservation of dog conch. (Online). Available: https://www.fisheries.go.th/dof/activity_item/4832/all_activity/240
- Dumme, V., T. Chanmethagul, S. Tonklang and W. Kaewchan. 2016. Gametogenesis study in dog conch *Strombus canarium* Linnaeus, 1758 (Strombidae) from Koh Yao Yai, Phang Nga province. *Journal of Fisheries Technology Research* 10(2): 1-10. (in Thai)
- Division of Fisheries Policy and Development Plans. 2023. Estimated production and value of aquatic animals. (Online). Available: https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20210705093649_1file.pdf (August 7, 2024). (in Thai)
- Euachongprasit, S. 2008. The Importance of Personnel Participation. Sam Charoen Panich Printing, Bangkok. (in Thai)
- National Economic and Social Development Council. 2016. The Twelfth national economic and social development plan, (2017–2021). (Online). Available: https://drive.google.com/file/d/1VXj7xULoiyzJsNIOHo3zbfkFNG5dnt_c0V/view (March 15, 2024). (in Thai)
- Phetuthai, K. 2024. Conflict issues and solutions case study of the interchange survey and design project, Mueang district, Surat Thani province. *Journal of Community Development and Life Quality* 12(2): 189-200. (in Thai)
- Ratchathawan, R., T. Kaewkrajok, W. Jongkatekit, P. Phromkaew, D. Sumdangsan and D. Thonglert. 2018. The community participation process in well-being development. Southern of Bureau of Public Participatory Promotion. *Journal Technology* 11(1): 231-238. (in Thai)
- Suppapan, J. and V. Supmee. 2016. Population genetic structure of Wing shell (*Strombus canarium*) along the Andaman Sea Coast. *Burapha Science Journal* 21(3): 138-150.
- Silanoi, L. and K. Chindaprasert. 2019. The use of rating scale in quantitative research on social sciences, humanities, hotel and tourism study. *Journal of Management Science, Ubon Ratchathani University* 9(15); 112-126. (in Thai)
- Yamane, T. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. Harper & Row, New York. 1130 p.